

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ได้ศึกษาถึงความเป็นมา ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้ศึกษาได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ทั่วประเทศ จำนวน 135 คน เป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบชนิดเลือกเติมและแบบปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ผลการศึกษา พบว่า การจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ได้มีการพัฒนารูปแบบมากจากการแก้ไขพันธุผู้ต้องขังด้วยการจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุพื้นฐาน ซึ่งได้แก่การจัดการศึกษา สายสามัญและสายอาชีพ การฝึกวิชาชีพ และการพัฒนาจิตใจ และพัฒนาขึ้นเป็นการใช้โปรแกรมแก้ไขพันธุเฉพาะ ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคลตามความเหมาะสม โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือ เช่น โปรแกรมแก้ไขพันธุผู้กระทำผิดทางเพศ โปรแกรมแก้ไขผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ โปรแกรมแก้ไขผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย และโปรแกรมการปรับพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่ใช้ความรุนแรง เป็นต้น โดยกรมราชทัณฑ์ เริ่มดำเนินการและกำหนดเป็นนโยบายให้เรือนจำและทัณฑสถาน ทั่วประเทศ นำโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังไปปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2551 มีเรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน 135 แห่งที่มีการนำโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังไปปฏิบัติ ส่วนผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 46.3) มีสถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 70.1) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 68.9) เป็นข้าราชการระดับ 6-7 (ร้อยละ 43.7) และส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งนักทัณฑวิทยา (ร้อยละ 28.9) มีอายุราชการตั้งแต่ 11 ปี-15 ปี (ร้อยละ 31.9) มีประสบการณ์ในการอบรมผู้ต้องขัง (ร้อยละ 74.1) ในขณะที่มีประสบการณ์ในการจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขังน้อยกว่า 1 ปี (ร้อยละ 39.3) ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขัง เนื่องจากผู้บังคับบัญชามอบหมาย โดยปฏิบัติงานตามหน้าที่ (ร้อยละ 51.9) โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมแก้ไขพันธุผู้ต้องขัง (Knowledge) อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 57.8) และมี

ทัศนคติเห็นด้วยว่าการเข้าอบรมตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมได้ (Attitude) (ร้อยละ 96.3) ส่วนทักษะในการ

ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง (Skill) อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 60.0) ในการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ได้แบ่งปัญหาออกเป็น 5 ด้าน โดยเรียงตามระดับของปัญหาได้ ดังนี้ 1. ด้านสถานที่ โดยรวมมีปัญหามากในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92) ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดในด้านนี้คือ เรือนนอนสำหรับผู้ต้องขังไม่สามารถแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ได้ จึงต้องอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่น 2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโปรแกรมฯ โดยรวมมีปัญหามากในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59) ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดในด้านนี้คือ การปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ต้องอาศัยผู้ที่มีความอดทน และเสียสละ เป็นอย่างมาก ในขณะที่ขาดแรงจูงใจ สิ่งตอบแทน หรือรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน 3. ด้านผู้ต้องขัง โดยรวมมีปัญหามากในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39) ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดในด้านนี้คือ ผู้ต้องขังขาดแรงจูงใจในการเข้าโปรแกรมฯ เช่น การพักโทษ การลดวันต้องโทษ หรือประโยชน์อื่น ๆ 4. ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมมีปัญหามากในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12) ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดในด้านนี้คือ เรือนจำและทัณฑสถาน มีนโยบายด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยการควบคุมมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟู 5. ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง โดยรวมมีปัญหาด้าน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05) ข้อที่เป็นปัญหามากที่สุดในด้านนี้คือ เรือนจำ/ทัณฑสถาน ขาดการติดตาม ประเมินผลผู้ต้องขังที่พ้นโทษไปแล้ว เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาเรือนจำและทัณฑสถานได้ดำเนินงานตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ แต่บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจถึงรูปแบบ วิธีการปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้บริหารหน่วยงาน ควรให้ความสนใจ ให้กาสนับสนุน และสร้างทัศนคติที่ดีในด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังแก่บุคลากรในหน่วยงาน โดยให้เห็นว่า ผู้ต้องขังสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมได้ และในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อจะได้รับความรู้ใหม่ ๆ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามโปรแกรมฯ นำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพต่อไป สำหรับการดำเนินงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานนั้น ควรมีสถานที่ใช้ดำเนินการเป็นสัดส่วน สรรหาบุคลากรให้เหมาะกับงาน และเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะงานด้านการจัดโปรแกรมฯ เป็นงานที่เห็นผลเป็นรูปธรรมได้ยาก อีกทั้งควรมีการติดตามประเมินผล เพื่อจะได้ทราบผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้